

**Nasjonalparkstyret
for Jotunheimen
og Utladalen**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk fjellsenter
Brubakken 2, 2686 Lom
Luster kommune,
Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 948 80 564
fminpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyret.no/jotunheimen>

Lom og Bøverdalen Røde Kors Hjelpekorps

Saksbehandler Kari Sveen

Vår ref. 2020/13768-3 432.3

Dykkar ref.

Dato 18.02.2021

Delegert vedtak - Jotunheimen NP - Dispensasjon - Motorferdsel - Øvingsplan 2021-2023 - Lom og Bøverdalen Røde Kors Hjelpekorps

Dokument i saka

- Søknad ved e-post av 13.12.2020.
- Uttale frå Innlandet Politidistrikt datert 18.12.2020
- Sak 7/2017 i nasjonalparkstyret - Jotunheimen Nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel - 2017-2019 - Øvingsplan - Lom og Bøverdalen Røde Kors Hjelpekorps
- Retningslinjer for øvingskjøring i verneområde

Saksopplysningar

Lom og Bøverdalen Røde Kors Hjelpekorps søker om øving og kjentmannskjøring for perioden 2020-2023. Øvingsplanen omfattar aktivitet både i og utanfor verneområde, og gjeld hovudsakleg areal innan Lom kommune. For å dekkje ruter der dei kan bli kalla ut på oppdrag frå Lom, strekkjer øvingsområda seg i sør til Skogadalsbøen og Olavsbu, i Luster kommune.

Utdrag av søknaden:

Redningsaksjonane vi er kalla ut på i fjellet er ofte innanfor nasjonalparkane våre, da det er i desse områda det er mest ferdsel både sommar og vinter. Vinterstid er det særleg i påska og vekene før og etter denne at det er eit stort antal personer på tur i fjellet, samt vårsesongen for topturer på ski i april-mai.

Kva oppdrag hjelpekorpsset har varierer. Det kan vera søk etter sakna personer, henting, 1.hjelp og uttransport av skadde eller sjuke personer eller utrykking til snøskred.

For hjelpekorpsset sin moglegheit til å løyse desse oppdraga på ein god måte, er det avgjerande at vi har lokalkjennskap til områda vi ferdast i, og at vi har erfaring med å ferdast i området. Særleg gjeld dette vinterstid med snøskuter, da dette ikkje er noko det enkelte hjelpekorpsmedlem kan trene på sjølv, og oppdraga våre ofte vert utført i dårleg sikt eller mørke.

På bakgrunn av dette har vi sett opp ein øvingsplan for øvingar som vi ynskjer å gjennomføre inne i nasjonalparkane vinterstid med bruk av snøskuter. Hjelpekorpsset har også andre øvingar både vinter og sommar, men desse vert gjennomført utanfor nasjonalparkane og er ikkje teke med her.

Øvingane innanfor nasjonalparkane vert teke med i den årlege øvingsplanen til Lom og Bøverdalen Røde kors hjelpekorps som vert behandla og godkjent av politiet for løyve til motorisert ferdsel i utmark for redningstjenesten.

Dei viktigaste øvingsmomenta på øvingane inne i nasjonalparkane er å trene på vegval og ta seg fram til der dei verkelege oppdraga skal løysast, om det er eit skred eller det er å ta seg fram til værfaste eller skadde personer. Samstundes er trening på søk etter sakna personer eit naturleg moment i denne

type øving. Også her er lokalkjennskap til både terreng, stikka skiløyper og hytter/buer viktig. Og eit øvingsmomentet vi ynskjer å nytte desse øvingane til er vurdering av terreng, skredfare og vegval i områda der det er mykje mogleg at vi også vil kunne koma til å kjøre i mørke eller dårleg sikt på ein aksjon.

Vi ser og at det dei seinare åra har vorte stadig fleire som ferdast på ski i bratte fjellsider. Med tanke på skader og søk er dette ei utfordring da det ofte er vanskeleg tilkomst til desse plassane. Dette er noko vi ynskjer å ha fokus på under øvingane, og vurdere lende og moglege tilkomstvegar for denne type oppdrag.

Vi ser for oss å gjennomføre ei øving innanfor nasjonalparkane kvar vinter. Det er her søkt om 3 øvingar med tilhøyrande ruter / område. Primært ynskjer vi å gjennomføre øvinga i ei helg to-tre veker før påske, med mogleg justering tidlegare og seinare på vinteren i forhold til dette for å kunne tilpasse tidspunktet etter tilgjengeleg tid, vær, føre og rasfare. Ved år med tidleg påske er også helgene i april (etter påske) gode alternativ, og relevant med tanke på den stadig auka mengda av vårskiløping og toppturar.

Innlandet politidistrikt har ved uttale av 18.12.20 tilrådd øvinga, og gjev føringar for varsling:

UTTALE I HØVE SØKNAD OM BRUK AV SNØSCOOTER IFB MED ØVINGAR FRÅ LOM OG BØVERDAL RKH.

Syner til hjelpekorpsset sin øvingsplan for 2021-2023, datert 13.12.2020. Dei søker om å få nytte snøscooter i verneområda Jotunheimen og Breheimen nasjonalpark.

Innanfor verneområde er det i utgangspunktet forbode med øvingskjøring.

Redningstenesta koordinerast av HRS og LRS, med oss ute i distrikta som innsatsleiarar i aksjon. Vi har hatt og vil nok også i framtida få mange søk- og redningsaksjonar i både Jotunheimen og Breheimen nasjonalpark og politiet er heilt avhengige av den friviljuge innsatsen frå hjelpekorps og andre på slike oppdrag.

Eg kan ikkje sjå at øvingsplanen er forankra på nasjonalt nivå, og ser vel at søknaden gjeld øvings- og kjentmannskjøring.

Politiet meiner det er særskild viktig at hjelpekorpsset vert kjent i dei aktuelle søkeområda, mtp stikka løyper, hytter/buer, skredfare og vegval generelt – for tryggast og raskast måte inn og ut.

Politiet rådar difor til at søknaden vert innvilga.

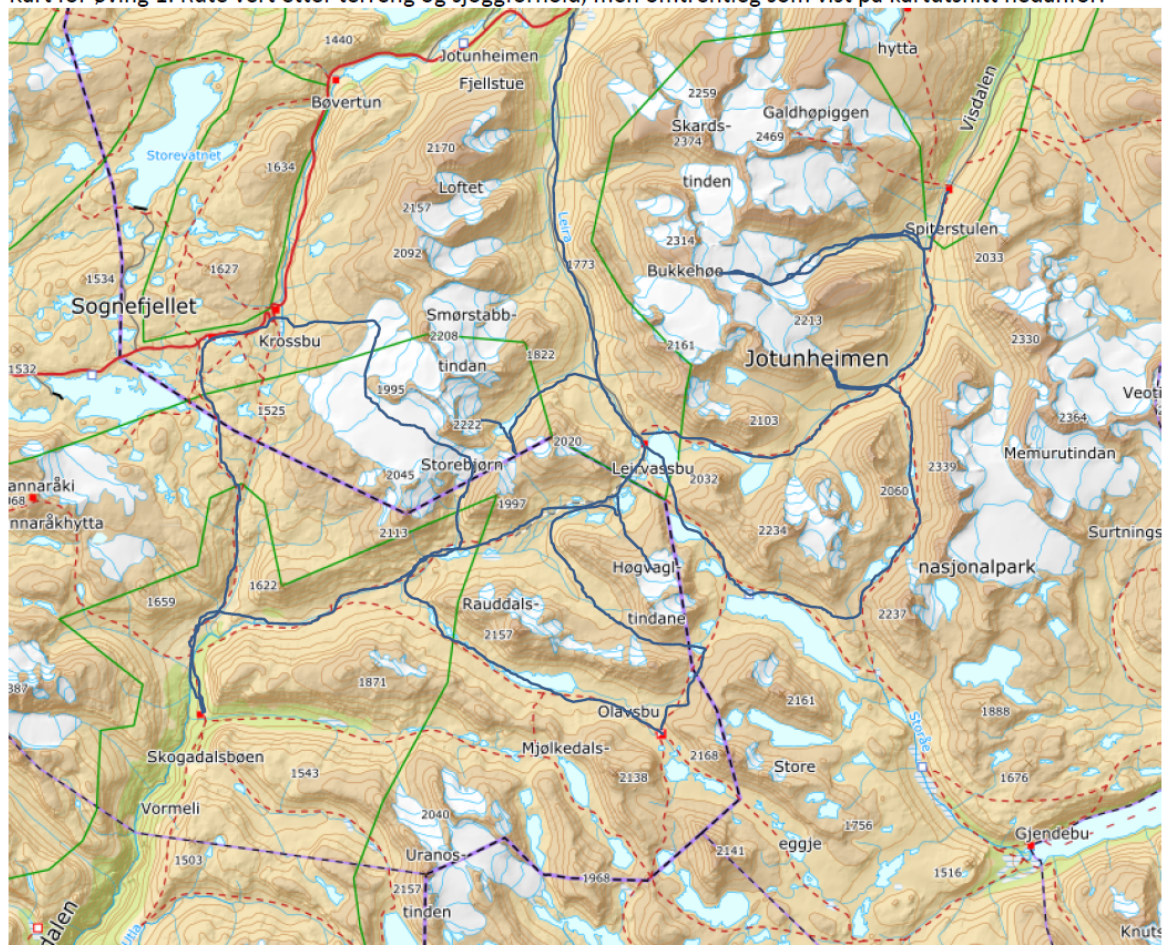
Samtidig vil vi minna om at øvingane skal meldast politiet seinast 12 timer før start med opplysning om tidspunkt, område/trasear, antal snøscootere og registreringsnummera på desse, samt kven som er leiar for øvinga.

Planen går ut på å gjennomføre tre skisserte øvingar i løpet av 3-årsperiden, og kvar øving går over to dagar. Sidan det er friviljuge aktørar blir øvingane lagt til helger. Aktuell periode er mars/april, og opplegget omfattar 4-10 deltakar som nyttar 3-6 scooterar.

Øving 1 og 2 ligg dels i Jotunheimen nasjonalpark. Øving 1 kjem også inn på eit mindre område av Utladalen LVO. Øving 3 gjeld område forvalta av Breheimen nasjonalparkstyre, og blir ikkje nærare kommentert.

Kart for øving 1. Rute vert etter terreng og sjoggforhold, men omtrentleg som vist på kartutsnitt nedanfor.

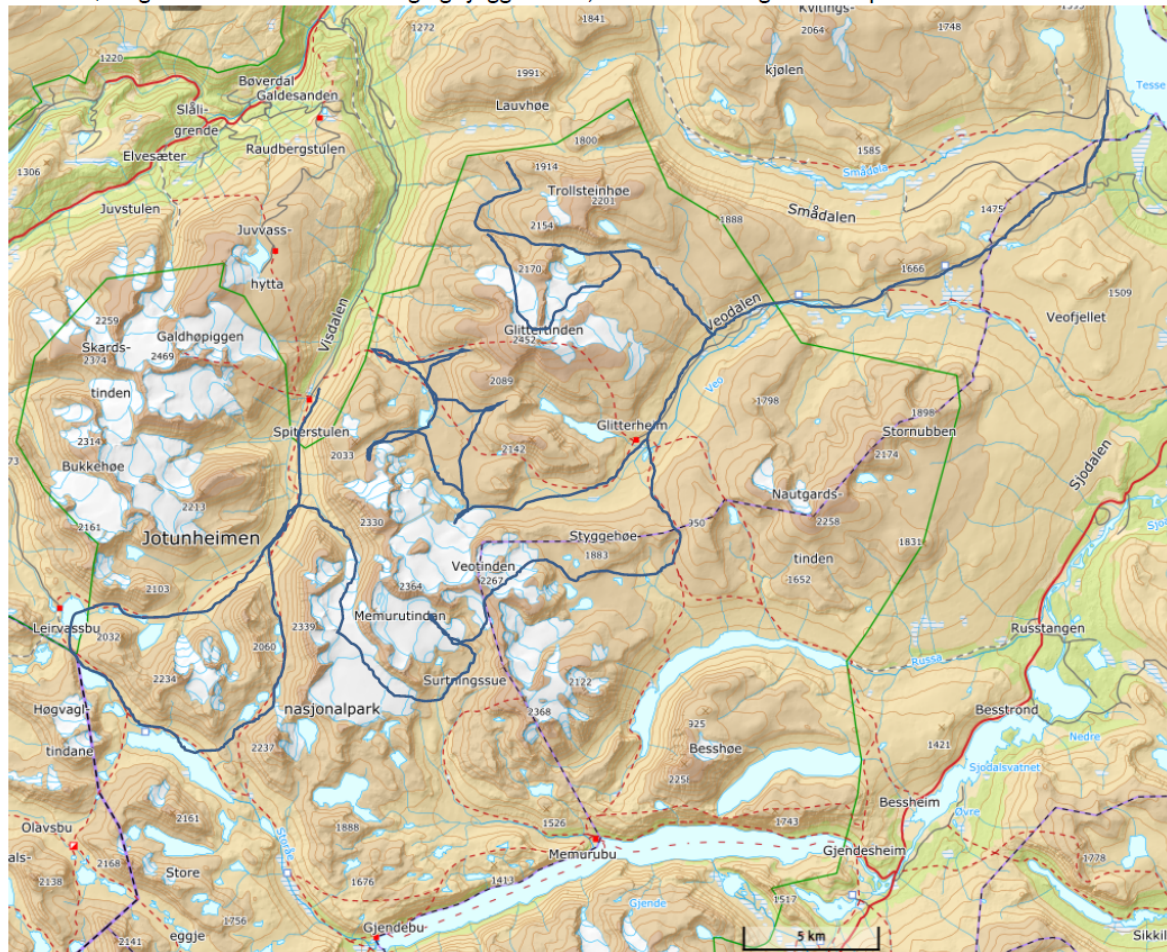
Øving 1: «Trase` dag 1: Vegasjelet, Leirdalen, Gravdalen, Utladalen, Skogadalsbøen. Vidare opp Veslutladalen til Sognefjellet, over Smørstabbreen, Sandelvbreen til Olavsbu. Alternativt opp Gjertvassdalen til Keiserpasset og retur opp Gravdalen avhengig av forholda. Rauddalen eller Semeldalen til Olavsbu (Ca.70km). Overnatting planlagt i Olavsbu.

Trase dag 2: Olavsbu, Leirdalen, Tverrbyttene mot Storebjørn, Leirvassbu, Høgvaglbreen, Langvatnet, Urdadalen, Bukkeholsbreen, Visdalen, Tverrådalen, Tverråbreen, Spiterstulen, Visdalen, Leirdalen, Vegaskjelet. Denne øvinga har ulike område på dag 1 og dag 2, og vil da alternativt kunne gjennomførast kvar for seg i standen for to dagar etter kvarandre. Dersom den gjerast slik vert avslutning på dag 1 ned Leirdalen til Vegasjelet og dag 2 med start i Vegasjelet og inn Leirdalen.

Dette er i eit fjellområde som er mykje brukt. Spesielt i påska, men også utover våren med utgangspunkt frå Leirvassbu, Krossbu, Sognefjellshytta og Fondsby. Området har fleire turisthytter, samt små hytter som kan brukast av villfarne turistar som nødbuar om styggeveret kjem over dei. Viktig for menneskapet å gjera seg kjent med kvar desse er å finne og vegen fram til dei. Andre ting som er viktig med denne øvelsen, er: Kjøreteknikk, rutevalg, lokalisering av hytter som kan vera aktuelle å søkja i ved eventuelle aksjonar, skredfare, is, bre, m.m. Øvingsmoment dag 2: Her kjører vi innom startpunktta for redning av skiløpare frå fleire av dei mest brukte områda for randonee-skiløping i Jotunheimen. Målet er å gjeva kjennskap til gode og effektive ruter inn til der dei bratte områda starter, og ein typisk vil sette igjen snøskutere og fortsette på ski / truger vidare. I tillegg gjeva deltakarane kjennskap til dei mykje brukte stikka løypene gjennom området, som og er dei traseane røde kors bruker om vi skal innover i fjellet der det er etablert slike ruter. Andre ting som er viktig med denne øvelsen, er: Kjøreteknikk, rutevalg, lokalisering av hytter som kan vera aktuelle å søkja i ved eventuelle aksjonar, skredfare, is, bre, m.m.

Kart for øving 2. Rute vert etter terreng og sjoggforhold, men omtrentleg som vist på kartutsnitt nedanfor.

«Øving 2.

Start: Tesse (Garmo) / Sleggen (Graffer) / Veoli etter korleis føret er.

Trase dag 1: Veodalen via Tesse, Smådalen eller Veoli. Glitterheim, Skautflye, sjå på vinterski-rutene til Glittertind, Leirhø og Veobreen/Veoskudet. Storglupen, skirute Glittertind, Glitterheim, Veodalen.

Trollsteinkvellen, Grjotbrean, Sniugjelsholet, Gokkeroksle, Svartholsglupen. Overnatting planlagt i Grønbue eller Heranosbue.

Trase dag 2: Glitterheim/Grønbue, Styggehøbreaskardet, Memrudalen, Austre og Vestre Memrubrean, Hellstugubrean, Visdalen, Uladalen, Langvatnet, Leirvassbu, Visdalen, Spiterstulen. Alternativ rute dersom vær eller føre eller behov for å gjera seg kjent for dei som er med tilseier det: Glitterheim, Bessheim, Gjendebu, Gjende til Memrubu, Gjende, Gjendebu, Veslådalen, Rauddalen, Olavsbu, Rauddalsbandet, Høgvaglen, Leirvassbu, Visdalen, Spiterstulen.

Momenter: Deler av dette er fjellområde som er mykje brukt, spesielt i påska. Området har fleire små hytter/steinbuer, som kan brukast av villfarne turistar som nødbuar om styggeværet kjem over dei. Viktig for mannskapet å gjera seg kjent med kvar desse er å finne. Andre ting som er viktig med denne øvelsen, er: Kjøreteknikk, rutevalg, lokalisering av hytter som kan vera aktuelle å søkja i ved eventuelle aksjonar, skredfare, is, bre, m.m. Området aust for Glittertind er mindre brukt, men vi har erfart at dei få gongane det har vore skader og uthenting i dette området har røde kors sin kjennskap til gode ruter inn i området vore svært begrensa og bør betrast noko.»

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndigheit for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhald av vedtekter revidert med verkand frå 01.01.2020. NP-styret har i møte 11. mai 2016 delegert til nasjonalparkforvaltar å gjera vedtak i kurante saker etter dei spesifiserte dispensasjonsreglane og i saker med etablert forvaltningspraksis. Nasjonalparkstyret behandla tilsvarande dispensasjon i sak 7/2017, og har også i andre saker som gjeld øvingar for hjelpekorpsa etablert ein forvaltningspraksis.

Verneformål – forskrift

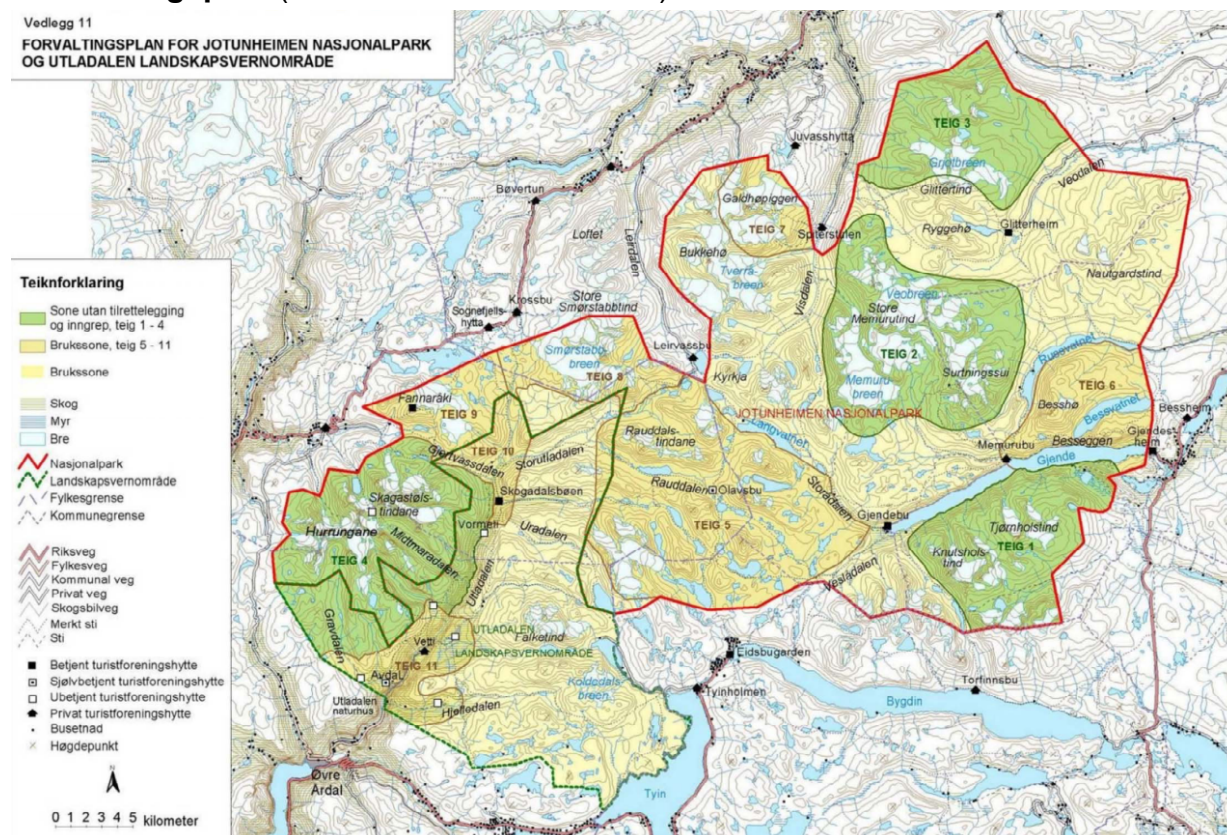
Etter § 3 pkt. 6.1 er det forbod mot all motorferdsel. Pkt. 6.2 a) slår fast at reglane i pkt. 6.1 ikkje er til hinder for *"Motorferdsel i samband med militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, ----"* Unntaket gjeld ikkje for øvingskøyring.

§ 3 pkt. 6.3 a) opnar for at forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til:

«Øvingskøyring for formåla som er nemnde i pkt. 6.2 a)».

Etter retningslinjene skal søknad om kjentmannskøyring behandlast etter den generelle dispensasjonsregelen i § 4, som er avløyst av § 48 i naturmangfaldlova.

Forvaltningsplan (rettleiande utkast frå 2008)

Øvingsområde 1 ligg hovudsakeleg innan teigane 5, 8, 9 og 10 i forvaltningsplankartet.

Desse teigane ligg i brukssone, og forvaltningsplanen seier m.a. dette om denne kategorien:

- «Det er store naturkvaliteter i områda med brukssone. Det er eit mål å ta vare på desse samstundes som områda vert brukt, ikkje minst for friluftsliv. Retningslinjer og tiltak tek sikte på å finne den optimale balansen mellom bruk og vern.»

Øving 2 følgjer og ein del merka løypenett, men kjem også litt innom teig 2 og 3, vist som grønne soner utan inngrep og forstyrring.

Naturmangfaldlova (nml)

Etter retningslinjene skal søknad om kjentmannskjøring behandlast etter den generelle dispensasjonsregelen i naturmangfaldlova av 19. juni 2009, § 48:

«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.»

Dispensasjonar skal også vurderast i høve til dei miljørettslege prinsippa i nml §§ 8-12.

Presedens

Det er etablert praksis å gje løyve til nødvendig motorferdsel som styrkar redningstenesta.

Vurdering

Søknaden viser ein øvingsplan med oversikt og detaljar på tre ulike øvingar. Vurderinga gjeld øving nr. 1 og 2, som dels går innan grensene for verneområda Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde og som dermed krev dispensasjon frå verneforskriftene.

Innlandet politidistrikt har vurdert og godkjent den beredskapsmessige delen av øvingsplanen. Øvingsplanen er dermed definert som nødvendig motorferdsel i verneområdet.

Den frivillige redningstenesta er eit viktig ledd i beredskapen, og inngår i tryggleiken for allmennta si utøving av friluftsliv. Dei frivillige har behov for å gjere seg kjent i område kor det er sannsynleg at dei skal gjennomføre oppdrag, både for å kunne gjennomføre oppdrag på ein effektiv måte og for å sikre eigne hjelpemannskap. Når det gjeld eventuell kjentmannsrute via Gjertvassdalen - Keisarpasset bør Luster Røde Kors Hjelpekorps varslast om tidspunkt i god tid, med tanke på mogleg samordning. Luster RKH kan truleg og bidra som kjentmannsressurs

I retningslinjene frå departementet frå 2013 er det definert eit klart skilje mellom øvingsverksemd og kjentmannskjøring. Øvingsverksemd skal leggjast utanfor verneområda, men redningstenesta er «...til en viss grad være avhengige av mulighet for øvingskjøring og i praksis særlig kjøring for å bli kjent ("kjentmannskjøring")...».

I skildring av øvingane er kjøreteknikk sett opp som tema. Den delen av opplæringa som gjeld rein kjøreteknikk, skal leggjast utanom verneområde. Men det å ferdast langs dei planlagde traseane vil sjølvsagt også tilføre mannskapet betre tekniske ferdigheiter.

Øvingstraseane følgjer i stor grad kvista løyper og tilgrensande område til desse. Dei fleste går i område definert som brukssone kor eksisterande tilrettelegging kan oppretthaldast, og der

det er ein god del ferdsel som kan utløyse redningsaksjonar. Dei valde traseane vil gje god oversikt over moglege utrykkingsområde innan eit sentralt område for hjelpekorpsset i Lom. Påverknaden på verneverdiane av motorferdsel varierer både gjennom tid på året, det generelle omfanget og måten motorferdsla vert gjennomført på. Det er i forvaltningsplanen lagt ei tilråding om å unngå planlagt motorferdsel i helgene, men sidan dette er frivillig arbeid, vert det opna for bruk av helg til kjentmannskøyning dersom det er nødvendig. Gjennom ordninga med utskriving av køyreordre frå operasjonssentralen, vert oppsynet varsla og gjev forvaltninga oversikt over omfanget. Det er krav til god organisering av kjentmannskøyninga slik at den samla belastninga ikkje vert for stor (§§ 9 og 10 i nml.)

Vurdering etter dei miljørettslege prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8-12:

- *Kunnskapsgrunnlaget* når det gjeld naturmangfald (§ 8) er gjeve gjennom bakgrunnsdokument til forvaltningsplan og erfaringsbasert kunnskap samla av fjelloppsyn og forvaltning over fleire år. Ferdsel på vinterføre i tida før påske, langs vanleg nytta løypetrasear, vil i liten grad påverke naturmangfald og dyreliv som er kjent i området. Påverknaden vil i hovudsak gjelde støy i eit avgrensa tidsrom. Det er likevel viktig å halde avstand og trekke seg unna dersom ein ser dyr og fuglar, særleg dersom ein registrerer aktivitet som kan indikere rovfuglhekking.
- *Føre-var-prinsippet* (§ 9) tilseier at ein har ein streng praksis når det gjeld motorferdsel i verneområde, men ferdsel etter ein etablert løypetrase vert ikkje vurdert å gje ukjente negative konsekvensar. Traseane er hovudsakleg i gule soner med tilrettelegging for friluftsliv. Motorferdsel innan grøn sone nord for Glittertind og rundt Memururutindane utgjer ein liten del av øvinga, og redningsaksjonar kan oppstå også i desse områda.
- Etter § 10 "*Økosystemtilnærming og samlet belastning*" skal eit vedtak vurderast i høve til samla påverknad/forstyrning, om eit løyve kan skape presedens, og såleis kan bidra til ei gradvis forringing av området og utholing av verneforskrifta. Tiltaket er knytt til nødvendig beredskap, og må sjåast i samanheng med at Jotunheimen er ein brukspark med stor friluftslivsaktivitet. Det er derfor behov for eit redningskorps med kjennskap til området. Tiltaket skjer over eit kort tidsrom knytt til eit planlagt øvingsopplegg. Den samla belastninga av motorferdsel i nasjonalparken ligg på eit akseptabelt nivå
- § 11 om at "*kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver*" er ikkje relevant.
- § 12 *Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetode*: Øving utan tilgang på motoriserte hjelpemiddel gjev lita realisme, og vert vurdert som uaktuelt. Det er ein balansert bruk av område innan og utanom nasjonalparken, og kjentmannskøyninga må kunne skje i område der det er stor sjanse for å bli utkalla til redningsoppdrag. Mange trafikkerte turløyper ligg i nasjonalparken. Ein registrerer at bruk av ski/truger som supplement er lagt inn som eit ledd i øving 1 når ein kjem inn mot bratte parti for randonneskiløping. Dette er positivt.

Konklusjon:

Tiltaket er av stor beredskapsmessig verdi, og fordelane er vurdert som klart større enn ulempene. Jotunheimen er av dei mest besøkte fjellområda både vinter og sommar. Dei lokale Røde Kors-korpsa gjer ein viktig jobb med å bidra til å ivareta tryggleiken for dei som ferdist i nasjonalparken. Jotunheimen er eit område der kombinasjonen av mange besøkande og alpint terreng med eit barskt klima medfører behov for god lokal beredskap for å kunne gjennomføre nødvendige redningsaksjonar. Det er viktig å leggje motorisert aktivitet til eit konsentrert tidsrom på ei tid av året da det er til liten sjanse for dyreliv og for andre brukarar av fjellområda.

Det er etter samla vurdering gjort slik delegert

Vedtak:

Lom og Bøverdalen Røde Kors Hjelpekorps får med heimel i § 48 i naturmangfaldlova og § 3 pkt. 6.3 a) i verneforskriftene for Jotunheimen NP og Utladalen LVO dispensasjon for bruk av snøscooter for gjennomføring av øvingane 1 og 2 i løpet av treårsperioden 2021-2023. Øvingane er eit viktig ledd i arbeidet for å sikre god beredskap, og blir ikkje vurdert å gje vesentleg negative konsekvensar for naturmangfaldet.

Vilkår:

- Løyvet gjeld aktivitetar i samsvar med oppsett øvingsplan 2021-2023, og gjeld for tidsrommet mars-april i åra 2021, 2022 og 2023.
- Det skal takast omsyn til dyre- og fugleliv og til andre brukarinteresser i området. Dersom det blir oppdaga rovfugl eller vilt skal ein trekke seg attende, og unngå rast/stopp i område der det blir registrert rovfuglaktivitet som kan indikere hekking
- Øvingar som gjeld rein køyreteknikk, skal leggjast utanom verneområde.
- Omfanget skal avgrensast til nødvendig tal snøscooterar, og deltakarane skal i størst mogleg grad følgje eitt spor. Opplegget er styrt av politiet si godkjenning av det innmeldte behovet for 3-6 scooterar.
- Politiet skal varslast seinast dagen før, for utsending av køyreordre for kvar øving seinast 12 timar før start. Melding skal gå til følgjande adressat:
Innlandet politidistrikt: post.innlandet@politiet.no
Dette vil også danne grunnlag for rapport til nasjonalparkforvaltninga.
- Etter retningslinjene for kjentmannskøyering, skal lokal redningssentral varsle forvaltninga og lokalt SNO ved utskriving av køyreordre.
- Hjelpekorpsset vert oppmoda om å halde motorferdsel på eit minimum
- Leiar for øvinga har ansvar for at alle deltakarane er kjende med vilkåra i løyvet.
- Luster Røde Kors Hjelpekorps bør varslast om tidspunkt for gjennomføring av kjentmannstur Gjertvassdalen - Keisarpasset, med tanke på mogleg samarbeid.

Vedtaket kan påklagast etter reglane i forvaltningslova. Eventuell klage skal stilast til Miljødirektoratet, men sendast via nasjonalparkstyret innan 3 veker etter motteke vedtak.

Dispensasjonen gjeld i høve til verneforskrifta. Vågå kommune er forvaltningstyresmakt etter motorferdsellova, og må vurdere om det er behov for kommunal behandling i tillegg.

Med helsing

Kari Sveen
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Kopi til:

Innlandet politidistrikt

Lom fjellstyre

Lom kommune

Luster kommune

SNO v/ Rigmor Solem

Statsforvalteren i Innlandet

Nasjonalparkforvaltar Breheimen Stein M. Grevrusten

Eldrid Nedrelo

Postboks 355 2303 HAMAR

Postboks 94 2686 LOM

Midtgard 2686 LOM

Postboks 987 2604 LILLEHAMMER